

К. ТАХТАДЖИЄВ

*Учбовий
посібник
для дитячих
музичних
шкіл*

1

КЛАС

скрипка

К. ТАХТАДЖИЕВ

*Учебное
пособие
для детских
музыкальных
школ*

1

КЛАСС

*Київ
„Музична Україна“
1980*

ВСТУП ВВЕДЕНИЕ

В основу даного учбового посібника покладено принцип комплексного засвоєння музичного матеріалу (п'єс, етюдів і гам), необхідного для початкового навчання гри на скрипці й послідовного художнього та технічного розвитку учнів. Практично це означає, що під час розучування п'єс одночасно слід вивчати відповідні етюди і гами. Тому всі три розділи посібника побудовані в єдиному тональному плані, в них витримана однакова послідовність ускладнення штрихів, метро-ритміки, аппікатурних прийомів. П'єси та етюди, включені до перших частин розділів, написані в однаковому діапазоні з використанням одних і тих самих ступенів даної тональності, що дозволяє учневі легше й міцніше засвоїти гру конкретних звукових послідовностей.

Головне місце у посібнику відведено п'єсам — художньому матеріалу, на якому діти розвиваються музично. Для успішного розв'язання художніх завдань вже на початковому етапі навчання робота над п'єсами, етюдами і гаммами проводиться паралельно. Допоміжна функція технічного матеріалу поступово розширюється, кількість етюдів і гам, що вивчаються одночасно з п'єсами, збільшується.

Вважається, що до того моменту, коли педагог зможе використати усі розділи даного посібника, учень повинен пройти підготовчий період, протягом якого він ознайомлюється з будовою скрипки і правильною поставою під час гри, виконує початкові вправи без інструмента, які підготовлюють руку до ігрових рухів (скорочення та розслаблення м'язів). Такі заняття, включаючи вироблення в учнів елементарних навичок постави, слід поєднувати з розвитком слуху та слухових уявлень (відчуття характеру музики, її звуковисотності, мелодичного та ритмічного рисунків тощо).

Отже, завданнями підготовчого періоду навчання є: а) розвиток в учня музичного слуху та слухових уявлень; б) вироблення й закріплення навичок правильної постави.

До змісту занять із розвитку слуху входять: слухання мелодії, виконуваної педагогом, визначення її характеру, розучування пісеньки зі словами, відтворення її ритмічного рисунка оплесками, виразний спів, підбирання мелодії на фортепіано та ін. Чергування цих завдань у різній послідовності сприяє розвитку музичних здібностей.

У ході підготовчих вправ для вироблення елементарних навичок постави учень має навчитися відрізняти вільний, ненапружений стан м'язів рук від затиснутого, фіксувати різні положення рук. З появою вміння керувати своїм тулубом і руками мож-

В основу даного учебного пособия положен принцип комплексного усвоения музыкального материала (пьес, этюдов и гамм), необходимого для начального обучения игре на скрипке и последовательного художественного и технического развития учащихся. Практически это означает, что при разучивании пьес одновременно следует изучать соответствующие этюды и гаммы. Поэтому все три раздела пособия построены в едином тональном плане, в них выдержана одинаковая последовательность усложнения штрихов, метро-ритмики, аппікатурных приемов. Пьесы и этюды, включенные в первые части разделов, написаны в одинаковом диапазоне с использованием одних и тех же ступеней данной тональности, что позволяет ученику легче и прочнее усвоить игру конкретных звуковых последовательностей.

Главное место в пособии отведено пьесам — художественному материалу, на котором дети развиваются музыкально. Для более успешного решения художественных задач уже на начальном этапе обучения работа над пьесами, этюдами и гаммами ведется параллельно. Вспомогательная функция технического материала постепенно расширяется, количество этюдов и гамм, изучаемых одновременно с пьесами, увеличивается.

Предполагается, что до того момента, когда педагог сможет использовать все разделы данного пособия, ученик должен пройти подготовительный период, на протяжении которого он знакомится с устройством скрипки и правильной постановкой при игре, выполняет элементарные упражнения без инструмента, подготавливающие руку к игровым движениям (сокращение и расслабление мышц). Такие занятия, включая выработку у учеников элементарных навыков постановки, следует сочетать с развитием слуха и слуховых представлений (ощущение характера музыки, ее звуковисотности, мелодического и ритмического рисунков и др.).

Итак, задачами подготовительного периода обучения являются: а) развитие у ученика музыкального слуха и слуховых представлений; б) выработка и закрепление навыков правильной постановки.

В содержание занятий по развитию слуха входят: слушание мелодии, исполняемой педагогом, определение ее характера, разучивание песенки со словами, воспроизведение ее ритмического рисунка хлопками, выразительное пение, подборание мелодии на фортепиано и т. д. Чередование этих заданий в разной последовательности способствует развитию музыкальных способностей.

В ходе подготовительных упражнений для выработки элементарных навыков постановки ученик должен научиться отличать свободное, ненапряженное состояние мышц рук от зажатого, фиксировать различные положения рук. По мере появления уме-

на поступово переходити до засвоєння прийомів тримання скрипки і смичка.

Вироблення правильної постави — процес складний і тривалий, який вимагає від педагога особливої уваги до учня, врахування його індивідуальних здібностей. Чіткі пояснення допоможуть швидше оволодіти необхідними прийомами, подолати рефлекторну скрутість м'язів, що неминуче виникає в процесі вироблення постановочних навичок. З найперших занять слід вимагати від учня точного виконання показаного технічного прийому (наприклад, чіткого розподілу смичка, осмисленого застосування рульового руху ліктя лівої руки та ін).

Використовуючи допоміжні вправи для подолання скрутість м'язів корпусу, плечового пояса і рук, педагог має пояснити учневі важливість цих вправ і в міру їх засвоєння поступово переходити до опрацювання ігрових рухів. Оволодівши спочатку рухами смичка по відкритих струнах, учень переходить до сумісних рухів правої руки і пальців лівої руки по грифу.

У процесі засвоєння рухів пальців по струнах слід добиватися чистого інтонування, при цьому важливо не тільки чути звук, що видобувається, а й передчувати наступний, своєчасно вловлювати й виправляти неточне звучання, фіксуючи місце чистого тону на грифі. Відпрацювавши в ході вправ рухи пальців по грифу, можна застосовувати набуті навички під час гри п'єс. Ставити пальці на струни треба так, щоб вони не торкалися сусідніх струн, були підготовлені до ковзання по грифу по ліфтонах, перекинення на сусідні струни, відтворення квінти на двох струнах. Слід запобігати можливому «злипання» середніх суглобів, що сковає кисть і заважає гарній артикуляції та правильному падінню пальців на струни. Неприпустиме також надмірне натиснення пальців на струну.

Перші рухи смичка по струні треба робити невеликим відрізком середньої його частини за допомогою вільного руху передпліччя. Потім поступово слід переходити до більших (за участю плеча) та дрібніших (кистьових) рухів. У такий спосіб засвоюється гра верхньою половиною смичка, потім — нижньою і, зрештою, — цілим смичком з одночасним рухом коротшими відрізками смичка (кожною четвертою та шостою частиною). При цьому важливо, щоб смичок рухався рівномірно, перпендикулярно до струни, не зісковзуючи з точки звуковидобування. Досягнення рівності звучання значною мірою пов'язане із збереженням вільного стану кисті й пальців. Не можна допускати безконтрольного тиску смичка на струну, коли центр його ваги зміщується і довжина його важелів від точки зіткнення зі струною до обох кінців смичка змінюється. Протидіючи мимовільному збільшенню або зменшенню тиску смичка на струну, слід вміло переносити опору з заокругленого мизинця (під час гри біля колодочки) на вказівний палець (під час гри кінцем смичка).

Коли грають серединою смичка, праве передпліччя рухається вільно, центр ваги смичка знаходиться у середній його частині й дія його природно спрямована на струни і корпус скрипки. Учневі при

ня управлять своїм туловищем і руками можна поступово переходити к усвоєнню прийомів держання скрипки і смичка.

Вироблення правильної постановки — процес складний і тривалий, вимагає від педагога особливої уваги до ученика, врахування його індивідуальних здібностей. Чіткі пояснення допоможуть швидше оволодіти необхідними прийомами, подолати рефлекторну скрутість м'язів, що неминує виникає в процесі вироблення постановочних навичок. С перших занять слід вимагати вимагати від ученика точного виконання показаного технічного прийома (наприклад, чіткого розподілення смичка, осмисленого застосування рульового руху локтя лівої руки і т. п.).

Используя вспомогательные упражнения для преодоления скованности мышц корпуса, плечевого пояса и рук, педагог должен объяснить ученику важность этих упражнений и по мере их усвоения постепенно переходит к отработке игровых движений. Овладев вначале движениями смичка по открытым струнам, ученик переходит к совместным движениям правой руки и пальцев левой руки по грифу.

В процессе усвоения движений пальцев по струнам следует добиваться чистого интонирования, при этом важно не только слышать извлеченный звук, но и предслышать последующий, своевременно улавливать и исправлять неточное звучание, фиксируя место чистого тона на грифе. Овладев в ходе упражнений движениями пальцев по грифу, можно применить приобретенные навыки при игре пьес. Ставить пальцы на струны нужно так, чтобы они не касались соседних струн, были подготовлены к скольжению по грифу по полутону, переброске на соседние струны, воспроизведению квинты на двух струнах. Следует избегать возможного «слипания» средних суставов, сковающего кисть и мешающего хорошей артикуляции и правильному падению пальцев на струны. Недопустим также чрезмерный нажим пальцев на струну.

Первые движения смичка по струне нужно производить небольшим отрезком средней его части с помощью свободного движения предплечья. Затем постепенно следует переходить к более крупным (с участием плеча) и более мелким (кистьевым) движениям. Таким способом усваивается игра верхней половиной смичка, затем — нижней и, наконец, — целым смичком с одновременным движением более мелкими отрезками смичка (каждой четвертой и шестой частью). При этом важно, чтобы смичок двигался равномерно, перпендикулярно струне, не соскальзывая с точки звукоизвлечения. Достижение ровности звучания в значительной степени связано с сохранением свободного состояния кисти и пальцев. Нельзя допускать бесконтрольного давления смичка на струну, когда центр его тяжести смещается и длина его рычагов от точки соприкосновения со струной до обоих концов смичка изменяется. Противодествуя произвольному увеличению или уменьшению давления смичка на струну, следует умело переносить опору с закругленного мизинца (при игре у колодочки) на указательный палец (при игре концом смичка).

Если играют серединой смичка, правое предплечье двигается свободно, центр тяжести смичка находится в средней его части и действие его естественно направлено на струны и корпус скрипки.

цьому легше дотримувати вільної постави, і він швидше засвоює основні рухи смичка.

Коли скрипка, попередньо обладнана відповідними підборідником і подушечкою, встановлена між плечем та підборідком, кисть лівої руки треба підвести до грифа так, щоб його шийка спиралась на основу вказівного пальця і вільний великий палець. Це створює сприятливі умови для артикуляції, вібрації, поєднання позицій, гарного відчуття грифа. Учень ознайомлюється зі способом тримання смичка, правильними прийомами звуковидобування, точним розподілом смичка.

Постановочні навички закріплюються на художньому матеріалі, широко представленому в посібнику. Кожну п'єсу логічно доповнюють відповідні етюди і гама. Весь навчальний матеріал підібрано з врахуванням програмових вимог і перевірено на практиці. Він легко засвоюється учнями, але до його використання треба підходити творчо, не припускаючи догматичності й стандартизації у питанні послідовності та обсягу матеріалу, який вивчається. Головне при цьому — враховувати індивідуальні особливості учня. За умови успішного засвоєння основної частини посібника можна використовувати додатковий матеріал, викладений у других частинах перших двох розділів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІ ДО КОЖНОГО РОЗДІЛУ ПОСІБНИКА.

П'єси

Доцільно дотримуватись такої послідовності вивчення п'єс:

- 1) виконання п'єси педагогом;
- 2) визначення характеру почутої музики (за допомогою педагога);
- 3) сприйняття висоти звуків і метро-ритму (педагог грає п'єсу, учень відтворює мелодію голосом, а ритмічний рисунок — оплесками);
- 4) вивчення слів пісні;
- 5) виразний спів зі словами (прагнути передати характер музики);
- 6) виконання п'єси на інструменті педагогом, потім учнем (по частинах, потім — повністю; можна грати спершу щипком, а далі — смичком).

Завдяки такій послідовності виконання завдань в учня виникає інтерес до занять і матеріал легше засвоюється. В процесі вивчення п'єс необхідно знайомити учнів з музичною термінологією (динамічними і темповими позначеннями), аппlikатурою тощо.

У цьому розділі використано популярний педагогічний репертуар, а також нові твори українських радянських композиторів. П'єси, створені на основі народнопісенних інтонацій, зручні для гри та сольфеджування. Деякі пісенські на початку розділу подано зі словами, що наповнює звуки образним змістом, допомагає швидше засвоїти ритмічний рисунок мелодії, сприяє більш осмисленому виконанню.

Перші п'єси слід грати на відкритих струнах ЛЯ і РЕ невеликим відрізком смичка. Далі поступово вводяться мелодії у межах мажорного тетрахорду

Ученику при этом легче соблюдать свободную постановку, и он быстрее усваивает основные движения смычка.

Когда скрипка, предварительно оснащенная соответствующими подбородником и подушечкой, установлена между плечом и подбородком, кисть левой руки нужно подвести к грифу так, чтобы его шейка опиралась на основание указательного пальца и свободный большой палец. Это создаст благоприятные условия для артикуляции, вибрации, соединения позиций, хорошего ощущения грифа. Ученик знакомится также со способом держания смычка, правильными приемами звукоизвлечения, точным распределением смычка.

Постановочные навыки закрепляются на художественном материале, широко представленном в пособии. Каждую пьесу логично дополняют соответствующие этюды и гамма. Весь учебный материал подобран с учетом программных требований и проверен на практике. Он легко усваивается учениками, но к его использованию нужно подходить творчески, не допуская догматичности и стандартизации в вопросе последовательности и объема изучаемого материала. Главное при этом — учитывать индивидуальные особенности ученика. При условии успешного усвоения основной части пособия можно использовать дополнительный материал, изложенный во вторых частях первых двух разделов.

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ К КАЖДОМУ РАЗДЕЛУ ПОСОБИЯ.

Пьесы

Целесообразно придерживаться такой последовательности изучения пьес:

- 1) исполнение пьесы педагогом;
- 2) определение характера услышанной музыки (с помощью педагога);
- 3) восприятие высоты звуков и метро-ритма (педагог играет пьесу, ученик воспроизводит мелодию голосом, а ритмический рисунок — хлопками);
- 4) выучивание слов песни;
- 5) выразительное пение со словами (стремиться передать характер музыки);
- 6) исполнение пьесы на инструменте педагогом, потом учеником (по частям, затем — целиком; можно играть вначале щипком, а далее — смычком).

Благодаря такой последовательности выполнения заданий у ученика возникает интерес к занятиям и материал легче усваивается. В процессе изучения пьес необходимо знакомить ученика с музыкальной терминологией (динамическими и темповыми обозначениями), аппlikатурой и т. д.

В данном разделе использован популярный педагогический репертуар, а также новые произведения украинских советских композиторов. Пьесы, созданные на основе народнопісенних інтонацій, удобны для игры и сольфеджирований. Некоторые песенки в начале раздела поданы со словами, наполняющими звуки образным содержанием. Это помогает быстрее усвоить ритмический рисунок мелодии, способствует более осмысленному исполнению.

Первые пьесы следует играть на открытых струнах ЛЯ и РЕ небольшим отрезком смычка. Далее постепенно вводятся мелодии в пределах мажорно-

з використанням кожного пальця на цих струнах. Потім йдуть п'єси, що виконуються на струнах МІ і СОЛЬ, а також із застосуванням поєднання струн, що є підготовкою до вивчення гам. Після засвоєння мелодій з півтоном між 2-м та 3-м пальцями (мажорний тетрахорд) переходять до вивчення п'єс з півтоном між 1-м і 2-м пальцями (мінорний тетрахорд) та з іншим розміщенням пальців на грифі.

Етюди

Етюд відрізняється від вправ і гам наявністю емоційного змісту (ладотональний план, форма, мелодична та ритмічна характерність, застосування динамічних відтінків тощо). Його виконання потребує гнучкішої техніки, більш тонкого звукового спектра. З метою різнобічного оволодіння технічними прийомами бажано працювати над етюдами, використовуючи метро-ритмічні та штрихові варіанти. Загалом технічна складність етюдів має бути вищою від труднощі художнього матеріалу, над яким учень у даний момент працює.

Етюди треба виконувати не механічно, а осмислено і художньо. Використовуючи найрізноманітніші варіанти оволодіння технічними прийомами, заохочуючи винайдення учнем власних варіантів, треба пам'ятати про головну мету вивчення етюдів — розвиток в учнів технічних навичок, які допоможуть розкрити художній задум музичного твору.

Запропонована в посібнику система вивчення етюдів вироблена на основі багаторічного досвіду викладання з врахуванням сучасних методичних вимог. Розміщення етюдного матеріалу узгоджено з послідовністю вивчення п'єс і гам.

Деякі етюди можна виконувати з гармонічним супроводом (педагога на фортепіано), а також окремі з них корисно вчити напам'ять. Завдяки поступовому зростанню технічних труднощів, педагог має можливість використовувати етюди, поряд з аналогічними п'єсами, відразу ж після появи в учня елементарних навичок ведення смичка по струні, оволодіння прийомами падіння і зняття зі струни 1-го та 2-го пальців лівої руки.

Починати роботу над етюдами треба в уповільненому темпі, який прискорюється поступово. При цьому необхідно виконувати авторські позначення, зокрема важливо використовувати вказані в нотах частини смичка, пам'ятаючи, що вони розраховані на гру в спокійному темпі й в міру його пожвавлення відрізок смичка на кожну ноту скорочується.

Під час роботи над етюдами слід добиватися затримання, а також попередньої підготовки пальців лівої руки на грифі, особливо необхідної при переході з однієї струни на іншу та при виконанні низхідної звукової послідовності на одній струні. Усіх вказаних у нотному тексті затримань і підготовок пальців на струні можна не вимагати від учнів з вузькою кистю лівої руки й надто короткими пальцями (особливо мизинцем), тому що це спричиняє скутість м'язів. Взагалі до всіх методичних рекомендацій слід підходити творчо, враховуючи індивідуальні можливості учнів.

го тетрахорда с использованием каждого пальца на этих струнах. Затем следуют пьесы, исполняемые на струнах МИ и СОЛЬ, а также с применением соединения струн, что является подготовкой к изучению гамм. После усвоения мелодий с полутоном между 2-м и 3-м пальцами (мажорный тетрахорд) переходят к изучению пьес с полутоном между 1-м и 2-м пальцами (минорный тетрахорд) и с другим расположением пальцев на грифе.

Этюды

Этюд отличается от упражнений и гамм наличием эмоционального содержания (ладотональный план, форма, мелодическая и ритмическая характерность, применение динамических оттенков и т. п.). Его исполнение требует более гибкой техники, более тонкого звукового спектра. С целью разностороннего овладения техническими приемами желательнее работать над этюдами, используя метро-ритмические и штриховые варианты. В целом техническая сложность этюдов должна быть выше трудности художественного материала, над которым ученик в данный момент работает.

Этюды следует исполнять не механически, а осмысленно и художественно. Используя всевозможные варианты овладения техническими приемами, поощряя изобретение учащихся собственных вариантов, нужно помнить о главной цели изучения этюдов — развитии у учащихся технических навыков, которые помогут раскрыть художественный замысел музыкального произведения.

Предлагаемая в пособии система изучения этюдов выработана на основе многолетнего опыта преподавания с учетом современных методических требований. Расположение этюдного материала согласовано с последовательностью изучения пьес и гамм.

Некоторые этюды можно исполнять с гармоническим сопровождением (педагога на фортепиано), а также отдельные из них полезно учить на память. Благодаря постепенному нарастанию технических трудностей, педагог имеет возможность использовать этюды, наряду с аналогичными пьесами, сразу же после появления у ученика элементарных навыков ведения смичка по струне, овладения приемами падения и снятия со струны 1-го и 2-го пальцев левой руки.

Начинать работу над этюдами нужно в замедленном темпе, который ускоряется постепенно. При этом необходимо следовать авторским обозначениям, в частности важно использовать указанные в нотах части смичка, помня, что они рассчитаны на игру в спокойном темпе и по мере его оживления отрезок смичка на каждую ноту сокращается.

При работе над этюдами следует добиваться задержания, а также подготовки пальцев левой руки на грифе, особенно необходимой при переходе с одной струны на другую и при исполнении нисходящей звуковой последовательности на одной струне. Всех указанных в нотном тексте задержаний и подготовок пальцев на струне можно не требовать от учеников с узкой кистью левой руки и слишком короткими пальцами (особенно мизинцем), так как это вызовет скованность мышц. Вообще ко всем методическим рекомендациям следует относиться творчески, исходя из индивидуальных возможностей ученика.

З появою в учня найпростіших навичок рухів пальців по грифу й ведення смичка по струнах, а також елементарних звуковисотних уявлень треба приступити до систематичної роботи над гаммами. Спочатку грають тетраборди од відкритих струн, а потім — гами цілком.

Необхідність систематичного вивчення гам пояснюється тим, що гами та арпеджіо являють собою послідовності, що входять до фактури всіх художніх творів. Удосконалення виконавської майстерності на основі гри гам практично не має меж. Крім безпосереднього впливу на технічне зростання скрипаля, робота над гаммами сприяє виробленню навичок, необхідних для виконання художніх творів. Гра гам разом з вивченням п'єс та етюдів, музичної грамоти та сольфеджіо, співом у хорі, слуханням музики та ін. сприяє поліпшенню музичного слуху, образного мислення, загостренню відчуття ладу, тобто всебічному розвитку юного музиканта.

Оскільки в процесі роботи над гаммами ставляться широкі завдання (наприклад, поліпшення звуковидобування, техніки виконання штрихів, досягнення динамічної і тембрової різноманітності звучання, свободи ігрових рухів, удосконалення координації рухів правої та лівої рук тощо), засвоєння гам виходить за межі вузько технічної мети, будучи універсальним і найефективнішим видом вправ, основою формування виконавської майстерності скрипаля.

Професор В. К. Стеценко в своїй книзі «Методика навчання гри на скрипці» пише: «Гами — найбільш вдячний матеріал для застосування принципу варіантного вивчення. Саме в гамах варіантність найдоцільніша: вона застерігає від формальної роботи, розвиває гнучкість і різноманітність виконавських навичок»¹.

Включені у даний посібник гами та арпеджіо розміщені послідовно за зростаючою трудністю, відповідають сучасним вимогам і цілком доступні для скрипалів-початківців. Запропонована система вивчення гам спирається на найновіший педагогічний досвід, в якому враховані вікові особливості розвитку дітей.

Над гаммами слід працювати систематично, застосовуючи метод цілеспрямованого повторення з поетапним розв'язанням нових конкретних завдань. Досягнення чистоти інтонування та гарного звучання — обов'язкова умова вивчення гам.

В процесі роботи над гаммами педагог повинен звертати увагу на правильну поставу, своєчасну підготовку та затримання (коли потрібно) пальців на струнах, чіткість їх падіння та зняття, застосування рульового руху лівого ліктя, правильне поєднання струн та розподіл смичка. Учень має грати гами у посильному темпі, стежачи за чистотою інтонування і вільністю рухів. Кількість гам, що вивчаються протягом року, визначається рівнем підготовки та здібностей учнів.

С появлением у ученика простейших навыков движения пальцев по грифу и ведения смычка по струнам, а также элементарных звуковысотных представлений нужно приступить к систематической работе над гаммами. Вначале играют тетраборды от открытых струн, а далее — гаммы целиком.

Необходимость систематического изучения гамм объясняется тем, что гаммы и арпеджио представляют собою звуковые последовательности, входящие в фактуру всех художественных произведений. Совершенствование исполнительского мастерства на основе игры гамм практически безгранично. Кроме непосредственного воздействия на технический рост скрипача, работа над гаммами содействует приобретению навыков, необходимых для исполнения художественных произведений. Игра гамм, наряду с изучением пьес и этюдов, музыкальной грамоты и сольфеджио, пением в хоре, слушанием музыки и т. п., способствует улучшению слуха, образного мышления, обострению чувства лада, то есть всестороннему развитию юного музыканта.

Поскольку в процессе работы над гаммами ставятся широкие задачи (например, улучшение звукоизвлечения, техники выполнения штрихов, достижение динамического и тембрового разнообразия звука, свободы игровых движений, совершенствование координации движений правой и левой рук и т. д.), освоение гамм выходит за рамки узко технических целей, являясь универсальным и наиболее эффективным видом упражнений, основой формирования исполнительского мастерства скрипача.

Профессор В. К. Стеценко в своей книге «Методика обучения игре на скрипке» пишет: «Гаммы — наиболее благодарный материал для применения принципа вариантного изучения. Именно в гамах вариантность наиболее целесообразна: она предохраняет от формальной работы, развивает гибкость и разнообразие исполнительских навыков»¹.

Включенные в данное пособие гаммы и арпеджио размещены последовательно по возрастающей трудности, отвечают современным требованиям и вполне доступны для начинающих скрипачей. Предложенная система изучения гамм опирается на новейший педагогический опыт, в котором учтены возрастные особенности развития детей.

Над гаммами следует работать систематически, используя метод целенаправленного повторения с поэтапным решением новых конкретных задач. Достижение чистоты интонирования и хорошего звучания — неперемное условие при изучении гамм.

В процессе работы над гаммами педагог должен обращать внимание на правильную постановку, своевременную подготовку и задержание (когда нужно) пальцев на струнах, четкость их падения и снятия, применение рулевого движенья левого локтя, правильное соединение струн и распределение смычка. Ученик должен играть гаммы в сильном темпе, следя за чистотой интонирования и свободой движений. Количество изучаемых в течение года гамм определяется уровнем подготовки и способностей учащихся.

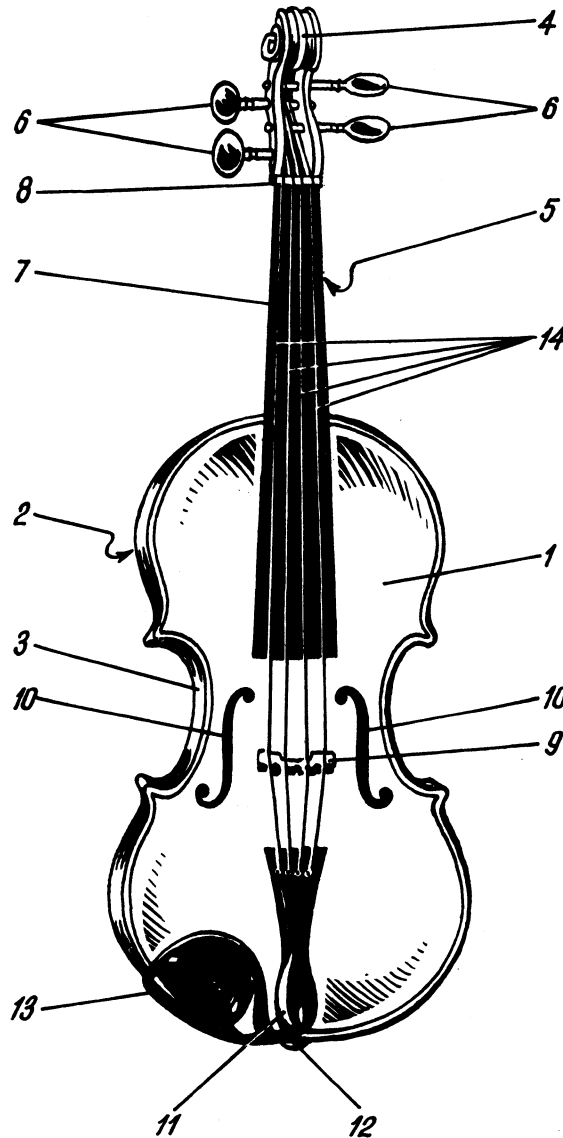
¹ В. Стеценко. Методика обучения игре на скрипке. К., «Мистецтво», 1964, с. 92.

¹ В. Стеценко. Методика обучения игре на скрипке. К., «Мистецтво», 1964, с. 92.

ПОБУДОВА СКРИПКИ ТА СМІЧКА

УСТРОЙСТВО СКРИПКИ И СМЫЧКА

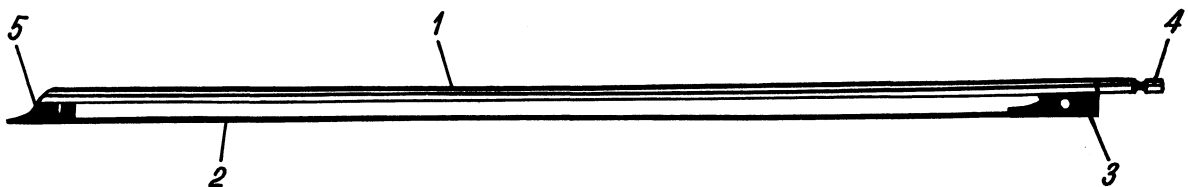
1. Верхня дека
2. Нижня дека
3. Боки (обичайки)
4. Головка
5. Шийка
6. Кілки
7. Гриф
8. Поріжок
9. Підставка
10. Ефи
11. Підгрифник
12. Гудзик
13. Підборідник
14. Струни МІ, ЛЯ, РЕ, СОЛЬ
15. Душка (знаходиться всередині скрипки)



1. Верхняя дека
2. Нижняя дека
3. Бока (обечайки)
4. Головка
5. Шейка
6. Колки
7. Гриф
8. Порожек
9. Подставка
10. Эфы
11. Подгрифник
12. Пуговица
13. Подбородник
14. Струны МИ, ЛЯ, РЕ, СОЛЬ
15. Душка (находится внутри скрипки)

Смичок

Смычок



1. Тростина.
2. Волос.
3. Колодочка.
4. Гвинт.
5. Головка (кінець).

1. Трость.
2. Волос.
3. Колодочка.
4. Винт.
5. Головка (конец).

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

- П** — смичком униз.
смычком вниз.
- V** — смичком угору.
смычком вверх.
- O** — відкрита струна.
открытая струна.
- 4** — четвертий палець.
четвёртый палец.
- ┌** — тримати палець на струні.
держать палец на струне.
- [** — ставити палець одночасно на дві струни.
ставит палец одновременно на две струны.
- Ц.** — цілим смичком.
целым смычком.
- Н.П.** — нижньою половиною смичка.
нижней половиной смычка.
- В.П.** — верхньою половиною смичка.
верхней половиной смычка.
- С.** — серединою смичка (середньою третиною).
серединой смычка (средней третью).
- К.** — біля колодочки (нижньою третиною).
у колодочки (нижней третью).
- В.К.** — верхнім кінцем смичка (верхньою третиною).
верхним концом смычка (верхней третью).

П'ЕСИ
Частина I

ПЬЕСЫ
Часть I

Три кошеняти 1

Три котёнка

В. Кучеров

В. Кучеров

Котенята маму звали,
Втрюх тонесенько пищали.

Шли за кошкой три котенка,
Все втроем пищали тонко.

Moderato



Лисиця 2

Лиса

В. Кучеров

В. Кучеров

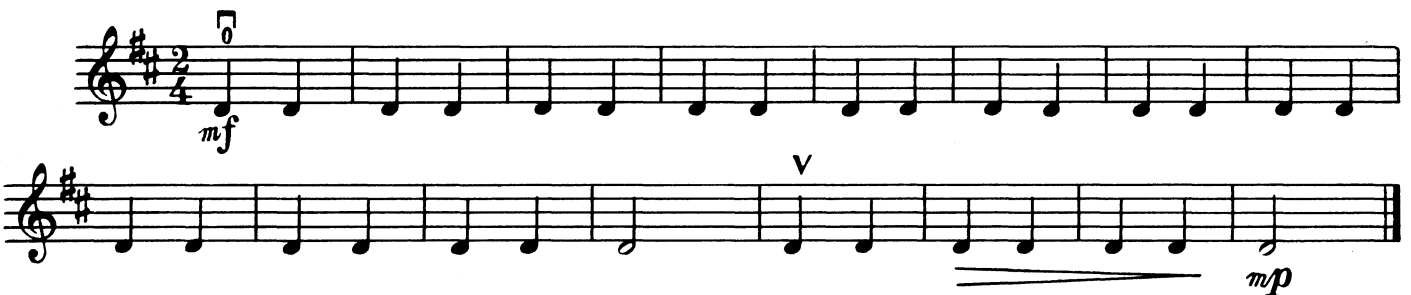
Уж как шла лиса по тропке,
Нашла грамоту в охлопке.

Она села на пенек
И читала весь денек.

Слова народні

Слова народные

Moderato



Як у нашого кота 3

Как у нашего кота

В. Якубовська

В. Якубовская

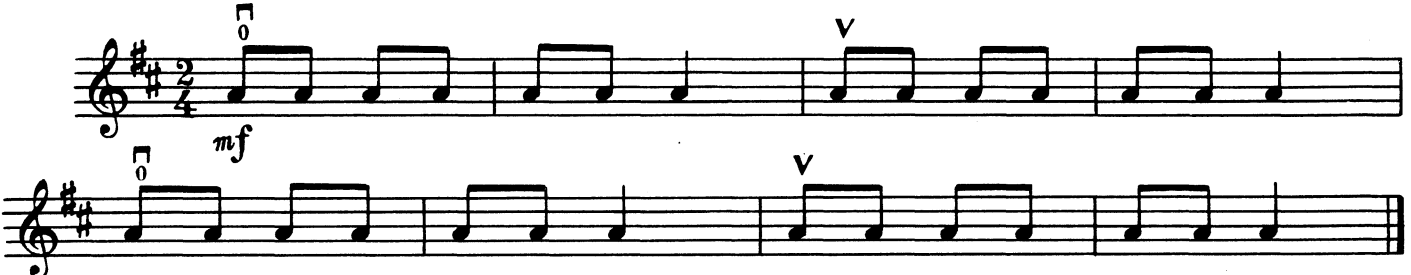
Как у нашего кота
Шубка очень хороша.

Как у котика усы
Удивительной красоты.

Слова народні

Слова народные

Adagio



Півник 4 Петушок

В. Якубовська

В. Якубовская

Петушок, петушок,
Золотой гребешок.

Что ты рано встаешь,
Деткам спать не даешь?

Слова народні

Слова народные

Andante

Musical notation for 'Петушок' (Cuckoo) in G major, 2/4 time, Andante. The piece consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It features a melody starting with a whole rest, followed by quarter notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff provides a bass line with quarter notes G2, A2, B2, C3, B2, A2, G2. Dynamics include a piano (p) marking at the start and mezzo-forte (mf) for the main melody.

Друзі — скрипка і я 5 Мы со скрипкой друзья

Л. Сігал

Л. Сигал

Ля, ля, ля, ля,
Друзі — скрипка і я.
Не стрибай із рук, смичок,
Дай я вивчу свій урок.

Ля, ля, ля, ля,
Мы со скрипкой друзья.
Не скачи из рук, смычок,
Не ложись на правый бок.

Andante

Musical notation for 'Друзі — скрипка і я' (Friends - Violin and I) in G major, 4/4 time, Andante. The piece consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It features a melody starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff provides a bass line with quarter notes G2, A2, B2, C3, B2, A2, G2. Dynamics include a mezzo-forte (mf) marking.

Кізонька 6 Козочка

В. Якубовська

В. Якубовская

Наша козочка скакала
Да и ноженьку сломала.

Слова народні

Слова народные

Andante

Musical notation for 'Кізонька' (The Little Goat) in G major, 4/4 time, Andante. The piece consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It features a melody starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff provides a bass line with quarter notes G2, A2, B2, C3, B2, A2, G2. Dynamics include a mezzo-forte (mf) marking.

„Спела ягода“ 7 Спела ягода

Російська народна пісня

Русская народная песня

Спела ягода!
Ах, калина-малина!

Andantino
pizz.

Musical notation for 'Спела ягода' (Ripe Berry) in G major, 2/4 time, Andantino. The piece consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It features a melody starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second staff provides a bass line with quarter notes G2, A2, B2, C3, B2, A2, G2. Dynamics include a mezzo-forte (mf) marking. The piece ends with a double bar line and two first endings marked '1' and '2'.

Печу, печу хлібчик 8 „Печу, печу хлібчик“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Печу, печу хлібчик
Дітям на обідчик,
Шусть у піч! Шусть у піч!

Печу, печу, папку,
Всажу на лопатку.

Andante

Musical notation for the Ukrainian folk song 'Печу, печу хлібчик'. It consists of two staves in G major and 4/4 time. The tempo is marked 'Andante'. The first staff has a dynamic marking of *mp* and a fermata over the first measure. The second staff has a dynamic marking of *f* and a fermata over the last measure.

„Сорока“ 9 Сорока

Російська народна пісня

Русская народная песня

— Сорока, сорока,
Где была?
— Далекo.

Кашу варила,
Детушек кормила.

Moderato

Musical notation for the Russian folk song 'Сорока'. It consists of two staves in G major and 2/4 time. The tempo is marked 'Moderato'. The first staff has a dynamic marking of *mf* and a fermata over the first measure. The second staff has a dynamic marking of *f* and a fermata over the last measure.

Скік-поскік 10 Скок-поскок

Т. Захар'їна

Т. Захар'їна

Moderato

Musical notation for the Ukrainian folk song 'Скік-поскік'. It consists of two staves in G major and 4/4 time. The tempo is marked 'Moderato'. The first staff has a dynamic marking of *mf* and a *pizz.* marking. The second staff has a dynamic marking of *f*. Both staves have a fermata over the last measure.

Півник 11 Петушок

Дитяча пісенька

Детская песенка

М. Магіденко

М. Магіденко

Andante

Musical notation for the Ukrainian folk song 'Півник'. It consists of two staves in G major and 3/4 time. The tempo is marked 'Andante'. The first staff has a dynamic marking of *mf* and a fermata over the first measure. The second staff has a dynamic marking of *f* and a fermata over the last measure.

Прийди, прийди, сонечко 12 „Прийди, прийди, сонечко“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Прийди, прийди, сонечко,
Під моє віконечко,

Будемо ся гріти,
Як маленькі діти.

Allegretto

Two staves of musical notation in G major, 4/4 time. The first staff starts with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Allegretto'. The music begins with a piano (*mp*) dynamic. There are fingerings (0) and accents (v) above the notes. The second staff continues the melody and ends with a double bar line.

„Ходит зайка по саду“ 13 Ходит зайка по саду

Російська народна пісня

Русская народная песня

Ходит зайка по саду, по саду,
Щиплет травку-лебеду, лебеду.

Allegretto moderato

Two staves of musical notation in G major, 3/4 time. The tempo is marked 'Allegretto moderato'. The music starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic, indicated as (*p*). There are fingerings (0) and accents (v) above the notes. The second staff continues the melody and ends with a double bar line.

Ой дзвони дзвонять 14 „Ой дзвони дзвонять“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Ой дзвони дзвонять,
Хорти вовка гонять

По болотах, очеретах,
Де люди не ходять.

Allegretto

Two staves of musical notation in G major, 4/4 time. The tempo is marked 'Allegretto'. The music starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. There are fingerings (0) above the notes. The second staff continues the melody and ends with a double bar line.

Полька 15 Полька

Т. Захарїна

Т. Захарына

Allegretto

Two staves of musical notation in G major, 4/4 time. The tempo is marked 'Allegretto'. The music starts with a forte (*f*) dynamic. There are fingerings (0) above the notes. The second staff continues the melody and ends with a double bar line.

Чечіточка 16 „Чечіточка“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Жила собі чечіточка малюсінькая.
Знесла собі чечіточка семеро яєць.
Мала собі чечіточка семеро дочок.

Allegro

Musical notation for 'Чечіточка 16' in G major, 4/4 time. The piece is marked 'Allegro' and 'mf'. It features a single melodic line with a trill in the final measure. The trill is indicated by a bracket with '1.2' above the first two notes and '3' above the third note.

Етюд 17 Этюд

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Moderato

Musical notation for 'Етюд 17' in G major, 4/4 time. The piece is marked 'Moderato' and 'mf'. It consists of two staves: a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a bass line. The bass line features several octaves marked with '0'.

Колискова 18 Колыбельная

Т. Захарїна

Т. Захарина

Andante

Musical notation for 'Колискова 18' in G major, 4/4 time. The piece is marked 'Andante' and 'mf'. It consists of two staves: a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a bass line. The melody is slow and features a long note in the final measure.

Пішохід 19 Пешеход

Дитяча пісенька

Детская песенка

Allegretto

Musical notation for 'Пішохід 19' in G major, 3/4 time. The piece is marked 'Allegretto' and 'mf'. It consists of two staves: a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a bass line. The melody is lively and features a trill in the final measure.

„На зелёном лугу“ 20 На зелёном лугу

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato



Танец 21 Танец

Т. Захар'їна

Т. Захарьина

Andante



Сидить Василь на припичку 22 „Сидить Василь на припичку“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Allegretto



Перстень 23 „Перстень“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Andante



„Как под горкой,
под горой“ 24 Как под горкой,
под горой

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato

„Две тетери“ 25 Две тетери

Російська народна пісня

Русская народная песня

Andante

„В зелёном саду“ 26 В зелёном саду

Російська народна пісня

Русская народная песня

Allegretto

Гриб боровик 27 Гриб боровик

Т. Захар'їна

Т. Захар'їна

Andantino

Musical score for 'Гриб боровик' (Mushroom) in 4/4 time, Andantino tempo. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It starts with a *mf* dynamic and contains several measures of music, including a repeat sign. The second staff continues the melody and includes a *4V* marking above a measure.

Котик 28 Котик

Дитяча пісенька

Детская песенка

Moderato

Musical score for 'Котик' (Kitten) in 3/4 time, Moderato tempo. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 3/4 time signature. It starts with a *mp* dynamic and contains several measures of music. The second staff continues the melody and includes a *4* marking above a measure.

Зима 29 Зима

В. Карасьова

В. Карас'єва

Allegretto

Musical score for 'Зима' (Winter) in 4/4 time, Allegretto tempo. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 4/4 time signature. It starts with a *mf* dynamic and contains several measures of music, including a repeat sign. The second staff continues the melody and includes a *4* marking above a measure. The third staff continues the melody and includes a *mp* dynamic, a *p* dynamic, and several *0* markings above notes.

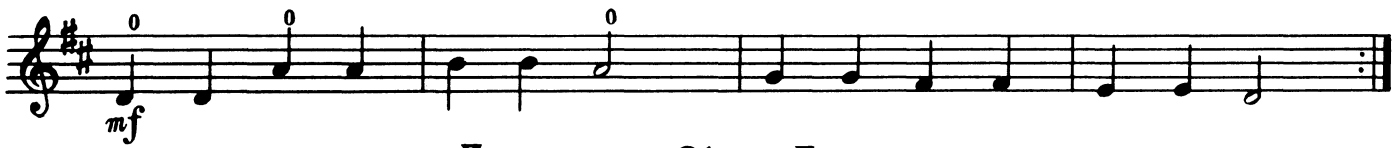
Алегретто 30 Аллегретто

В. Моцарт

В. Моцарт

Allegretto

Musical score for 'Алегретто' (Allegretto) in 4/4 time, Allegretto tempo. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 4/4 time signature. It starts with a *mf* dynamic and contains several measures of music. The second staff continues the melody and includes a *f* dynamic, a *p* dynamic, and a *4* marking above a measure.



Лисичка 31 „Лисичка“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Allegretto



Люлі-люленьки, люлі 32 Баю-баюшки, баю

Дитяча пісенька

Детская песенка

Moderato



Закарпатська колгоспна гаївка 33 Закарпатская колхозная гаївка

Allegretto



Про Петю 34 Про Петю

Д. Кабалевський

Д. Кабалевский

Allegro



Гумореска 35 Юмореска

О. Яворик

А. Яворик

Andantino

Соловей 36 Соловей

Марійська народна пісня

Марийская народная песня

Allegretto

**„Как пошли
наши подружки“ 37**

Російська народна пісня

**Как пошли
наши подружки**

Русская народная песня

Moderato

Ніби марш 38 Вроде марша

Д. Кабалевський

Д. Кабалевский

Moderato

Musical score for 'Ніби марш 38 Вроде марша'. It consists of two staves in G major and common time. The first staff has a piano dynamic (p) and a fermata over the first measure. The second staff has a mezzo-forte dynamic (mf) and a fermata over the eighth measure. The piece ends with a double bar line.

Ранкова зоря 39 Утренняя зорька

Дитяча пісенька

Детская песенка

Andante

Musical score for 'Ранкова зоря 39 Утренняя зорька'. It consists of two staves in B-flat major and common time. The first staff has a mezzo-piano dynamic (mp) and a fermata over the first measure. The second staff has a mezzo-piano dynamic (mp) and a fermata over the eighth measure. The piece ends with a double bar line.

„Под яблонькой кудрявою“ 40 Под яблонькой кудрявою

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato

Musical score for '„Под яблонькой кудрявою“ 40 Под яблонькой кудрявою'. It consists of two staves in 4/4 time. The first staff has a forte dynamic (f) and a fermata over the first measure. The second staff has a piano dynamic (p) and a fermata over the eighth measure. The piece ends with a double bar line.

Мисливець 41 Охотник

М. Потоловський

Н. Потоловский

Vivo

Musical score for 'Мисливець 41 Охотник'. It consists of three staves in 4/4 time. The first staff has a mezzo-piano dynamic (mp) and a fermata over the first measure. The second staff has a piano dynamic (p) and a crescendo (cresc.) marking. The third staff has a forte dynamic (f) and a piano dynamic (p) marking. The piece ends with a double bar line.

Ой джигуне, джигуне 42 „Ой джигуне, джигуне“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Vivo

„Во поле берёза стояла“ 43 Во поле берёза стояла

Російська народна пісня

Русская народная песня

Moderato

Наспів 44 Напев

В. Кирейко

В. Кирейко

Andantino

„Соловьём залётным“ 45 Соловьём залётным

Російська народна пісня

Русская народная песня

Andante

„Звончатые гусли“ 46 Звончатые гусли

Російська народна пісня

Русская народная песня

Allegretto

Годинник Кремля 47 Часы Кремля

В. Герчик

В. Герчик

Moderato

Слався 48 Славься

З опери „Іван Сусанін“

Из оперы „Иван Сусанин“

М. Глінка

М. Глинка

Maestoso, allegro assai



„На луѓу зелѐном том“ 49 На луѓу зелѐном том

Моравска народна пiсња

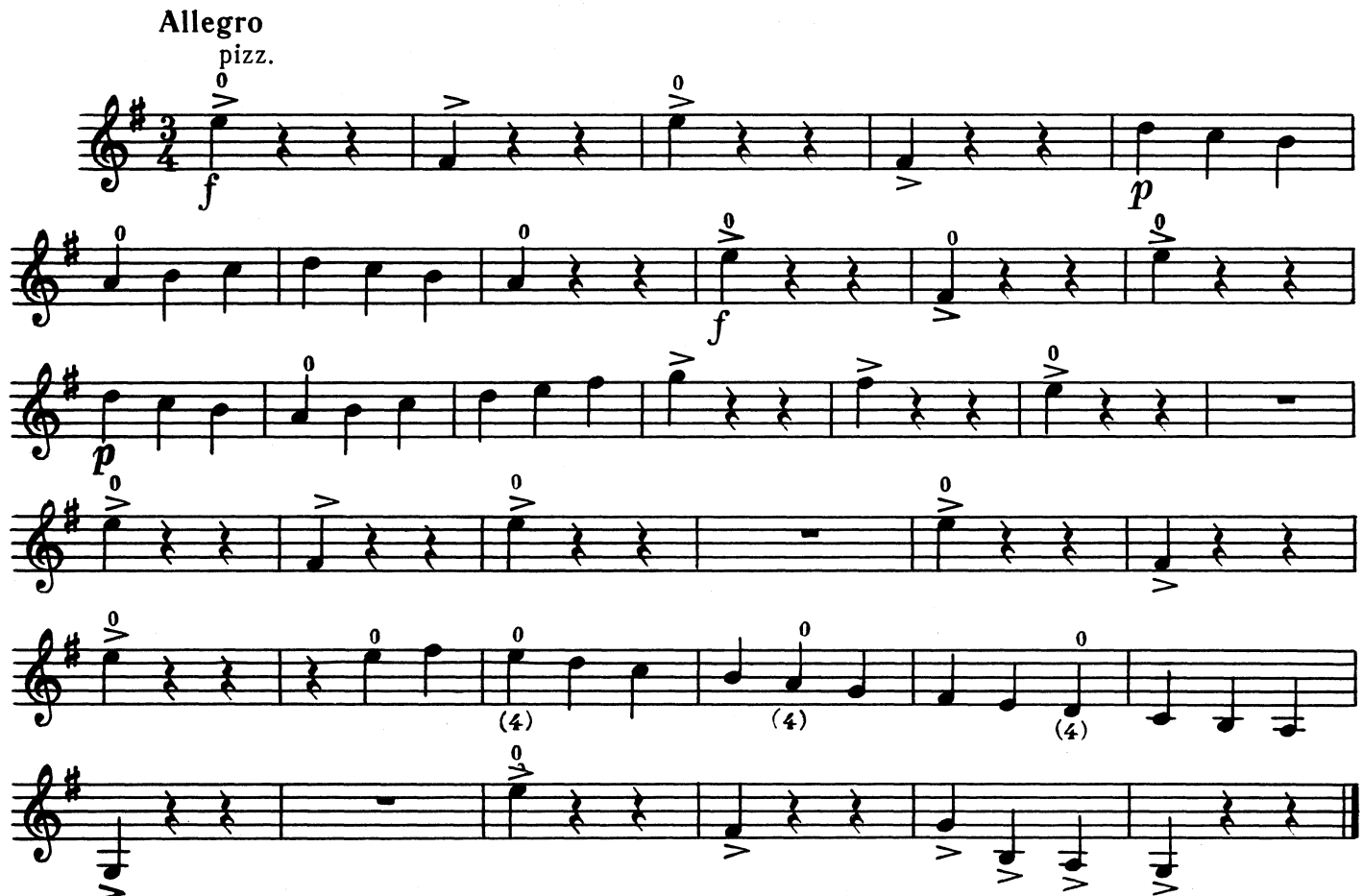
Моравская народная песня



Вальс 50 Вальс

Д. Кабалевский

Д. Кабалевский



Колискова 51 Колыбельная

І. Дунаєвський

И. Дунаевский

Tranquillo

Musical score for 'Tranquillo' in G major, 3/4 time. It consists of four staves. The first staff begins with a piano (*mp*) dynamic and includes a fermata over the first measure. The second staff features a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The third staff includes a piano (*p*) dynamic. The fourth staff includes a pianissimo (*pp*) dynamic and tempo markings for 'rit.' and 'a tempo'. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Пісенька 52 Песенка

Й. Гайдн

И. Гайдн

Moderato

Musical score for 'Moderato' in G major, 4/4 time. It consists of four staves. The first staff begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second staff includes a piano (*p*) dynamic. The third and fourth staves include a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Над річкою бережком 53 „Над річкою бережком“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Andante

Musical score for 'Andante' in G major, 3/4 time. It consists of two staves. The first staff begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes a fermata over the first measure. The second staff includes a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Мелодія 54 Мелодия

В. Кирейко

В. Кирейко

Moderato mosso

Musical score for 'Мелодія 54' in G major, 2/4 time. It consists of three staves. The first staff has a treble clef and a '2' above the first measure. The second staff has a treble clef and a 'mf' dynamic marking. The third staff has a treble clef. The piece features a simple, rhythmic melody with various fingerings indicated by numbers 0, 2, and 4.

Російська народна пісня 55 Русская народная песня

Larghetto

Musical score for 'Російська народна пісня 55' in G major, 2/4 time. It consists of two staves. The first staff has a treble clef and a 'mp' dynamic marking. The second staff has a treble clef and a 'rit.' marking. The melody is slow and features a prominent four-fingered chord in the middle. Fingerings 0, 4, and 0 are indicated throughout.

„Около сырого дуба“ 56 Около сырого дуба

Російська народна пісня

Русская народная песня

Allegretto

Musical score for '„Около сырого дуба“ 56' in G major, 2/4 time. It consists of two staves. The first staff has a treble clef and a 'f' dynamic marking. The second staff has a treble clef and a 'p' dynamic marking. The piece is in 2/4 time and features a lively, rhythmic melody. Fingerings 0, 4, and 0 are indicated. A '(4)' is written below the second staff.

Маленький романс 57 Маленький романс

В. Кучеров

В. Кучеров

Allegretto

Musical score for 'Маленький романс 57' in G major, 2/4 time. It consists of two staves. The first staff has a treble clef and a 'mp' dynamic marking. The second staff has a treble clef and a 'p' dynamic marking. The piece is in 2/4 time and features a simple, romantic melody. Fingerings 0, 4, and 0 are indicated.

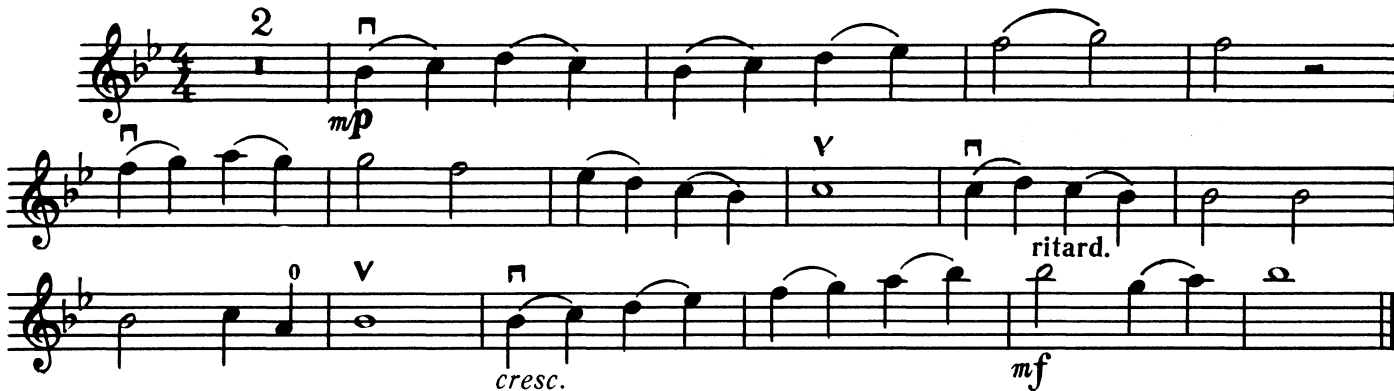


Колискова 58 Колыбельная

О. Яворик

А. Яворик

Andantino

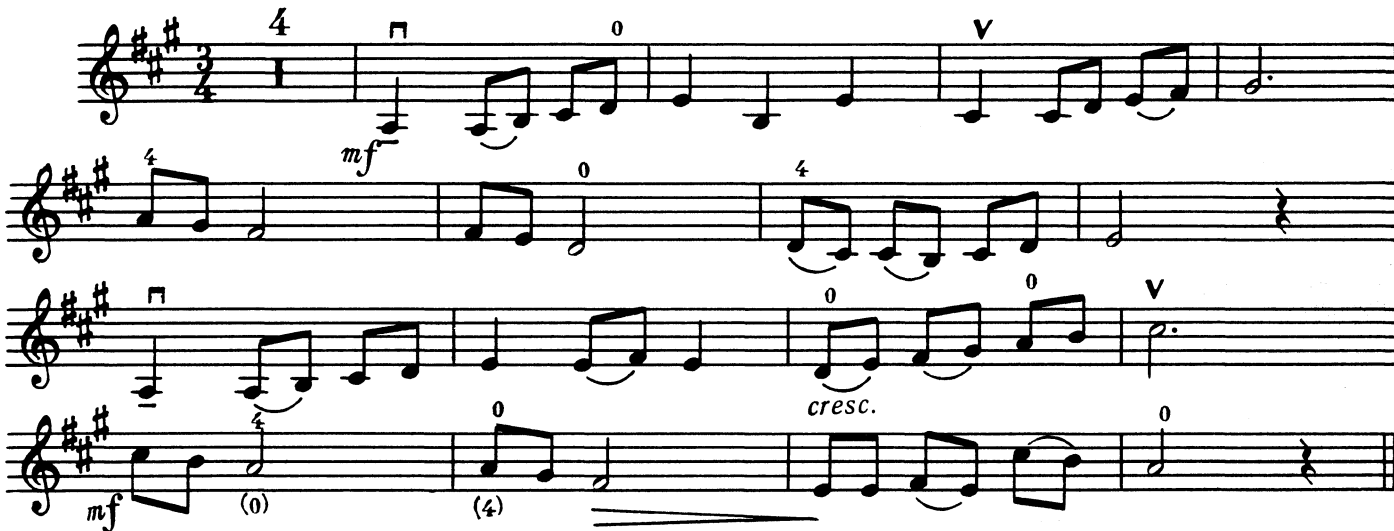


Менует 59 Менуэт

В. Кучеров

В. Кучеров

Moderato



Пісенька 60 Песенка

В. Кучеров

В. Кучеров

Moderato



mf mp p

Арія 61 Арія

Г. Перселл

Г. Перселл

Larghetto

mf [p] *con espressione*
p *poco a poco cresc.*
f

Сумна пісенька 62 Грустная песенка

В. Рейман

В. Рейман

Andantino

mp p mf pp
rit. a tempo

Реве та стогне
Дніпр широкий

Українська народна пісня

63

„Реве та стогне
Дніпр широкий“

Украинская народная песня

Andante cantabile

Musical score for 'Реве та стогне Дніпр широкий' (63). The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It consists of three staves of music. The first staff begins with a piano (*p*) dynamic and includes a fermata over the first measure. The second staff features a forte (*f*) dynamic and a repeat sign. The third staff concludes with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The piece is marked 'Andante cantabile'.

Балада 64 Баллада

В. Кирейко

В. Кирейко

Andantino molto sostenuto

Musical score for 'Балада 64 Баллада' (64). The score is written in treble clef with a key signature of two flats (Bb, Eb) and a common time (C) signature. It consists of five staves of music. The first staff begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second staff includes a forte (*f*) dynamic. The fifth staff concludes with a ritardando (*rit.*) marking and a 4/4 time signature. The piece is marked 'Andantino molto sostenuto'.

Частина II

Часть II

Прогулянка 1

Прогулка

Д. Кабалевський

Д. Кабалевский

Moderato

Musical score for two pieces. The first piece, 'Прогулянка 1' by D. Kabalevsky, is in 3/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). It starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second piece, 'Прогулка' by D. Kabalevsky, is in 4/4 time with the same key signature. It starts with a piano (p) dynamic and includes a pizzicato (pizz.) section.

„Котя, котенька-коток“ 2

Котя, котенька-коток

М. Метлов

Н. Метлов

Cantabile

Musical score for two pieces. The first piece, '„Котя, котенька-коток“' by M. Metlov, is in 4/4 time with a key signature of two sharps. It starts with a piano (p) dynamic. The second piece, 'Котя, котенька-коток' by N. Metlov, is in 4/4 time with the same key signature. It starts with a piano (p) dynamic and includes a mezzo-forte (mf) section.

Павук і мухи 3

Паук и мухи

М. Метлов

Н. Метлов

Andante

Musical score for two pieces. The first piece, 'Павук і мухи' by M. Metlov, is in 4/4 time with a key signature of two sharps. It starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second piece, 'Паук и мухи' by N. Metlov, is in 4/4 time with the same key signature. It starts with a mezzo-forte (mf) dynamic.

Ой ру-ду-ду 4

„Ой ру-ду-ду“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Allegretto

Musical score for two pieces. The first piece, 'Ой ру-ду-ду' by M. Metlov, is in 4/4 time with a key signature of two sharps. It starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second piece, '„Ой ру-ду-ду“' by N. Metlov, is in 4/4 time with the same key signature. It starts with a mezzo-forte (mf) dynamic.



Пісня про Джо Хілла 5 Песня о Джо Хилле

Англійська пісня

Английская песня

Е. Робінсон

Э. Робинсон

Adagio



Пісенька 6 Песенка

О. Комаровський

А. Комаровский

Andante



Пароплавчик 7 Пароходик

Н. Леві

Н. Леви

Andante



Перепілонька 8 Перепёлочка

Білоруська народна пісня

Белорусская народная песня

Moderato

poco rit.

a tempo

Musical score for 'Перепілонька' (8) in 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It features a repeat sign with first and second endings. Dynamics include *mp* and *p*. Fingerings are indicated by numbers 0-4. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Ялінка 9 Ёлочка

Новорічна дитяча пісенька

Новогодняя детская песенка

Л. Бекман

Л. Бекман

Allegretto

Musical score for 'Ялінка' (9) in 3/4 time. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It features a repeat sign with first and second endings. Dynamics include *mf*. Fingerings are indicated by numbers 0-4. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Пісенька 10 Песенка

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Moderato

Musical score for 'Пісенька' (10) in 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. Dynamics include *mf*. Fingerings are indicated by numbers 0-4. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Чеський народний танець 11 Чешский народный танец

В. Ребіков

В. Ребиков

Andante

Musical score for 'Чеський народний танец 11' (Чешский народный танец) by V. Rebikov. The score is written in treble clef, key of D major (two sharps), and 3/4 time. It begins with a tempo marking of 'Andante' and a dynamic marking of 'mf'. The piece features a series of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with some notes marked with a '4' indicating a four-finger fingering. There are several measures with slurs and ties. The score concludes with a double bar line, a repeat sign, and the word 'Fine'.

Колискова 12 Колыбельная

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Andante

Musical score for 'Колискова 12' (Колыбельная) by N. Baklanova. The score is written in treble clef, key of B-flat major (two flats), and 2/4 time. It begins with a tempo marking of 'Andante' and a dynamic marking of 'p'. The piece consists of a series of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with some notes marked with a '0' indicating a fingering. There are several measures with slurs and ties. The score concludes with a double bar line and a repeat sign.



М'ячик 13 Мячик

Ю. Ищенко

Ю. Ищенко

Allegretto



Журавель 14 „Журавель“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Moderato



Марш жовтеньят 15 Марш октябрят

Н. Бакланова

Н. Бакланова

Tempo di Marcia

Musical score for two marches. The first staff is marked *mf* and the second *p*. The score includes dynamic markings such as *cresc.* and *Fine*, and a repeat sign at the end.

Ладоньки 16 Ладушки

Дитяча пісенька

Детская песенка

Allegretto

Musical score for two children's songs. The first staff is marked *f* and the second *mf*. The score includes dynamic markings such as *f* and a repeat sign.

Бабак 17 Сурок

Л. Бетховен

Л. Бетховен

Allegretto

Musical score for two pieces. The first staff is marked *mp*. The score includes dynamic markings such as *mp* and a repeat sign.

Рідний наспів 18 Родной напев

М. Степаненко

М. Степаненко

Moderato

Сніжок іде 19 „Сніжок іде“

Українська народна пісня

Украинская народная песня

Moderato

ЭТЮДИ ЭТЮДЫ
Частина I Часть I

К. Тахтаджиев 1 К. Тахтаджиев

Moderato

c. mf

К. Тахтаджиев 2 К. Тахтаджиев

Moderato

c. mf

К. Тахтаджиев 3 К. Тахтаджиев

Andante

mf

К. Тахтаджиев 4 К. Тахтаджиев

Andante

mf

П. Н.П. Ц. Н.П. Ц.

К. Тахтаджиев 5 К. Тахтаджиев

Moderato

mf

К. Тахтаджиев 6 К. Тахтаджиев

Moderato

К. Тахтаджиев 7 К. Тахтаджиев

Moderato

К. Родионов 8 К. Родионов

Sostenuto

К. Тахтаджиев 9 К. Тахтаджиев

Andante



К. Тахтаджиев 10 К. Тахтаджиев

Moderato



К. Тахтаджиев 11 К. Тахтаджиев

Moderato



М. Гарлицкий 12 М. Гарлицкий

Moderato



К. Тахтаджиев 13 К. Тахтаджиев

Moderato



Moderato

mf н.п.

ц.

К. Тахтаджиев 15 К. Тахтаджиев

Andantino

mf

ц.

К. Тахтаджиев 16 К. Тахтаджиев

Moderato

mf

ц.

ц.

К. Тахтаджиев 17 К. Тахтаджиев

Moderato

mf н.п. ц. ц.

К. Тахтаджиев 18 К. Тахтаджиев

Moderato

mf н.п.

К. Тахтаджиев 19 К. Тахтаджиев

Moderato

mf с.

О. Станко 20 А. Станко

Moderato

mf н.п. ц.

К. Тахтаджиев 21 К. Тахтаджиев

Andante

Three staves of musical notation for exercise 21. The first staff begins with a treble clef, a common time signature (C), and a dynamic marking of *mf*. The first measure has a fingering '0' above the first note. The second measure has a 'Ц.' (C-clef) below it. The second and third staves continue the melody with various fingerings and articulations, including a '4' above a note in the second staff and another '0' above a note in the third staff. The piece concludes with a double bar line.

К. Тахтаджиев 22 К. Тахтаджиев

Moderato

Three staves of musical notation for exercise 22. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The dynamic marking is *mf*. The first measure has a fingering '0' above the first note. The second and third staves continue the melody with various fingerings and articulations, including a '0' above a note in the second staff and another '0' above a note in the third staff. The piece concludes with a double bar line.

К. Тахтаджиев 23 К. Тахтаджиев

Andantino

Three staves of musical notation for exercise 23. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). The dynamic marking is *mf*. The first measure has a fingering '0' above the first note. The second and third staves continue the melody with various fingerings and articulations, including a '0' above a note in the second staff and another '0' above a note in the third staff. The piece concludes with a double bar line.

Т. Захар'їна 24 Т. Захар'їна

Andante

Musical score for exercise 24 by T. Zakharina. It consists of three staves of music in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a dynamic marking of *mf*. The tempo is marked 'Andante'. The notation includes various note values, rests, and fingerings (e.g., 0, 4). There are also some markings that look like 'Ц.' above the notes. The piece concludes with a double bar line.

К. Тахтаджиев 25 К. Тахтаджиев

Moderato

Musical score for exercise 25 by K. Takhadzhiev. It consists of two staves of music in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (D# and F#), and a dynamic marking of *mf*. The tempo is marked 'Moderato'. The notation includes various note values, rests, and fingerings (e.g., 0, v). The piece concludes with a double bar line.

А. Григорян 26 А. Григорян

Moderato

Musical score for exercise 26 by A. Grigoryan. It consists of two staves of music in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (D# and F#), and a dynamic marking of *mf*. The tempo is marked 'Moderato'. The notation includes various note values, rests, and fingerings (e.g., 0). The piece concludes with a double bar line.

К. Родионов 27 К. Родионов

Moderato

Musical score for exercise 27 by K. Rodionov. It consists of two staves of music in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (D# and F#), and a dynamic marking of *mf*. The tempo is marked 'Moderato'. The notation includes various note values, rests, and fingerings (e.g., 0). The piece concludes with a double bar line.

Moderato

mf Ц.
mf(*p*)
Ц. (С.)

К. Тахтаджиев 29 К. Тахтаджиев

Giocoso

mp
mf

К. Тахтаджиев 30 К. Тахтаджиев

Cantabile

mf

К. Тахтаджиев 31 К. Тахтаджиев

Allegretto

mf

К. Тахтаджиев 32 К. Тахтаджиев

Cantabile

К. Тахтаджиев 33 К. Тахтаджиев

Andante

О. Комаровский 34 А. Комаровский

Vivo

mf Н.П.

Ц. П. V

Н.П.

Ю. Фортунатов 35 Ю. Фортунатов

Moderato

Ц. П.

mf

Ц. П.

Н. Бакланова 36 Н. Бакланова

Risoluto

Ц. П. Н.П.

f

К. Тахтаджиев 37 К. Тахтаджиев

Moderato

О. Яньшинов 38 А. Яньшинов

Moderato

К. Тахтаджиев 39 К. Тахтаджиев

Moderato

К. Тахтаджиев 40 К. Тахтаджиев

Moderato

Ц.П.

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of B-flat major. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats, and a 3/4 time signature. It contains a melodic line with slurs and accents, marked with a dynamic of *mf*. The second and third staves continue the melodic and harmonic development with various slurs and accents.

Т. Захар'їна 41 Т. Захар'їна

Moderato

Ц.П.

Ц.

Ц.П.

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of B-flat major. The first staff starts with a treble clef, two flats, and 3/4 time. It features a melodic line with slurs and accents, marked with a dynamic of *(mf)*. The second and third staves continue the piece with various slurs and accents, including markings for *В.П.* and *Н.П.*

К. Тахтаджиев 42 К. Тахтаджиев

Moderato

Ц.

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of B-flat major. The first staff begins with a treble clef, two flats, and 3/4 time. It contains a melodic line with slurs and accents, marked with a dynamic of *mf*. The second and third staves continue the piece with various slurs and accents, including markings for *С.* and *р*.

К. Тахтаджиев 46 К. Тахтаджиев

Andante

Two staves of musical notation in G major, 3/4 time. The first staff begins with a *mf* dynamic and includes fingerings (0, 0, 4) and articulation (accents) over the first two measures. The second staff continues the piece with similar fingerings and articulation.

С. Луканюк 47 С. Луканюк

Allegretto

Four staves of musical notation in G major, 3/4 time. The first staff starts with a *mf* dynamic and includes fingerings (0, 0, 4) and articulation (accents) over the first two measures. The second staff features a *f* dynamic. The third staff includes a *mf* dynamic. The fourth staff concludes the piece with a *f* dynamic.

О. Станко 48 А. Станко

Andante

Three staves of musical notation in G major, 3/4 time. The first staff begins with a *mf* dynamic and includes fingerings (0, 4) and articulation (accents) over the first two measures. The second and third staves continue the piece with similar fingerings and articulation.

Moderato

mf н.п. Ц.

4 4 0 0

This system contains the first two staves of exercise 49. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). It features a melody with a dynamic marking of *mf* and the instruction "н.п." (no pedaling). A finger number "0" is written above the first measure. The second staff continues the melody with a dynamic marking of *mf* and includes a "Ц." (crescendo) marking. Both staves have a 4/4 time signature indicated above the notes.

К. Тахтаджиев 50 К. Тахтаджиев

Moderato

mf

0 0 0 0

This system contains the first three staves of exercise 50. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (Bb, Eb), and a common time signature (C). It features a melody with a dynamic marking of *mf* and the instruction "н.п." (no pedaling). A finger number "0" is written above the first measure. The second and third staves continue the melody with a dynamic marking of *mf* and include finger numbers "0" above the notes.

К. Тахтаджиев 51 К. Тахтаджиев

Moderato

н.п. Ц. V 4

f p

f p

p f

p f

This system contains the first four staves of exercise 51. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (Bb, Eb), and a common time signature (C). It features a melody with a dynamic marking of *f* and the instruction "н.п." (no pedaling). A finger number "0" is written above the first measure. The second staff continues the melody with a dynamic marking of *p* and includes a "Ц." (crescendo) marking. The third staff continues with a dynamic marking of *f* and includes a "V" (accents) marking. The fourth staff continues with a dynamic marking of *p* and includes a "4" (fourth finger) marking. The fifth staff continues with a dynamic marking of *f* and includes a "0" (finger number) marking. The sixth staff continues with a dynamic marking of *p* and includes a "4" (fourth finger) marking. The seventh staff continues with a dynamic marking of *f* and includes a "0" (finger number) marking.

Частина II Часть II

К. Тахтаджиев 1 К. Тахтаджиев

Moderato

К. Тахтаджиев 2 К. Тахтаджиев

Andante

О. Станко 3 А. Станко

Moderato

М. Гарлицкий 4 М. Гарлицкий

Lento

Ю. Сулімов 5 Ю. Сулімов

Moderato

В. Чернишов 6 В. Чернышов

Andante

К. Тахтаджиев 7 К. Тахтаджиев

Moderato

О. Комаровский 8 А. Комаровский

Andante

Moderato

Exercise 9 by T. Zaharivna. It consists of three staves of music in 4/4 time, marked Moderato and mf. The key signature has one sharp (F#). The first staff begins with a treble clef and a 0 above the first note. The second and third staves continue the melodic line with various rhythmic patterns and slurs.

К. Родіонов 10 К. Родионов

Moderato

Exercise 10 by K. Rodionov. It consists of two staves of music in 4/4 time, marked Moderato and (mf). The key signature has two flats (Bb, Eb). The first staff begins with a treble clef and a 'Ц.' above the first note. The second staff continues the melodic line with slurs and accents.

О. Комаровський 11 А. Комаровский

Moderato

Exercise 11 by O. Komarovskiy. It consists of three staves of music in 3/4 time, marked Moderato and (mf). The key signature has two sharps (F#, C#). The first staff begins with a treble clef and a 'Ц.' above the first note. The second and third staves continue the melodic line with slurs and accents.

К. Тахтаджиев 12 К. Тахтаджиев

Moderato

Exercise 12 by K. Takhadzhiev. It consists of two staves of music in 6/8 time, marked Moderato and mf. The key signature has two sharps (F#, C#). The first staff begins with a treble clef and a 0 above the first note. The second staff continues the melodic line with slurs and accents.



Н. Бакланова 13 Н. Бакланова

Andante

Ц. п 4



К. Тахтаджиев 14 К. Тахтаджиев

Moderato

Ц. п



А. Григорян 15 А. Григорян

Moderato

Ц. п

н.п.



А. Григорян 16 А. Григорян

Moderato

Ц. п



Moderato

mf

Н. Бакланова 18 Н. Бакланова

Andante

mf

p

Fine

ГАМИ

ГАММЫ

Підготовчі
вправи для вивчення
гам та арпеджіо*

Подготовительные
упражнения для изучения
гамм и арпеджио*

The image contains ten staves of musical notation for guitar exercises in D major. The exercises are as follows:

- Staff 1: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties.
- Staff 2: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties.
- Staff 3: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties. Dynamics: *0 simile* and *simile*.
- Staff 4: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties. Fingerings: 0, 4, 0, 0.
- Staff 5: Scale exercise in D major, 3/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties. Fingerings: 0, 0, 4, 0, 0.
- Staff 6: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties. Fingering: 4.
- Staff 7: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties. Fingerings: 0, 0, 4, 0.
- Staff 8: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 0 fret barre. Includes slurs and ties. Dynamics: *0 simile* and *4 simile*. Fingerings: 4, 4, 0.
- Staff 9: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 4 fret barre. Includes slurs and ties. Fingerings: 4, 4, 0, 0.
- Staff 10: Scale exercise in D major, 4/4 time, starting with a 4 fret barre. Includes slurs and ties. Fingerings: 4, 4, 0, 0.

* Підготовчі вправи для вивчення гам та арпеджіо грати в інших тональностях.
Подготовительные упражнения для изучения гамм и арпеджио играть в других тональностях.

Ля мажор Ля мажор

Two staves of musical notation for the Ly major scale. The first staff shows the first position, and the second staff shows the second position. Both are in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a common time signature (C). Fingerings are indicated by numbers 0, 1, 2, 3, and 4 above the notes. The first staff ends with a double bar line and repeat dots. The second staff also ends with a double bar line and repeat dots.

Соль мажор Соль мажор

Two staves of musical notation for the Sol major scale. The first staff shows the first position, and the second staff shows the second position. Both are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). Fingerings are indicated by numbers 0, 1, 2, 3, and 4 above the notes. The first staff ends with a double bar line and repeat dots. The second staff also ends with a double bar line and repeat dots.

До мажор До мажор

Two staves of musical notation for the Do major scale. The first staff shows the first position, and the second staff shows the second position. Both are in treble clef with a key signature of no sharps or flats and a common time signature (C). Fingerings are indicated by numbers 0, 1, 2, 3, and 4 above the notes. The first staff ends with a double bar line and repeat dots. The second staff also ends with a double bar line and repeat dots.

Мі мінор натуральний Ми минор натуральний

Two staves of musical notation for the Mi minor natural scale. The first staff shows the first position, and the second staff shows the second position. Both are in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). Fingerings are indicated by numbers 0, 1, 2, 3, and 4 above the notes. The first staff ends with a double bar line and repeat dots. The second staff also ends with a double bar line and repeat dots.

Сі мінор натуральний

Си минор натуральный

Ре мажор

Ре мажор

(у півтори октави)

(в полторы октавы)

Соль мажор

Соль мажор

Ре мінор натуральний

Ре минор натуральный

Ля мінор натуральний

Ля минор натуральный

Two staves of musical notation for the natural minor scale of A minor. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 0, 1, 2, 3, 4, 4, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 0, 0, 1, 2, 3, 4, 4, 3, 2, 1, 0. Both staves include repeat signs and a final cadence.

Фа мажор

Фа мажор

Two staves of musical notation for the major scale of F major. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 3, 2, 1, 0. Both staves include repeat signs and a final cadence.

Сі-бемоль мажор

Си-бемоль мажор

Two staves of musical notation for the major scale of B-flat major. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 3, 2, 1, 0. Both staves include repeat signs and a final cadence.

Ля мажор

Ля мажор

Two staves of musical notation for the major scale of A major. The first staff shows the ascending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 4, 3, 2, 1, 0. The second staff shows the descending scale with fingerings 0, 1, 2, 3, 4, 4, 3, 2, 1, 0. Both staves include repeat signs and a final cadence.

Зміст

П'ЄСИ

Частина I

1. В. Кучеров. <i>Три кошеняти</i>	3
2. В. Кучеров. <i>Лисиця</i> . Слова народні	3
3. В. Якубовська. <i>Як у нашого kota</i> . Слова народні	4
4. В. Якубовська. <i>Півник</i> . Слова народні	5
5. Л. Сігал. <i>Друзі — скрипка і я</i>	5
6. В. Якубовська. <i>Кізенька</i> . Слова народні	6
7. « <i>Спела ягода</i> ». Російська народна пісня. Обробка Т. Захар'їної	6
8. <i>Печу, печу хлібчик</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	7
9. « <i>Сорока</i> ». Російська народна пісня	7
10. Т. Захар'їна. <i>Скік-поскік</i>	8
11. М. Магіденко. <i>Півник</i> . Дитяча пісенька	8
12. <i>Прийди, прийди, сонечко</i> . Українська народна пісня. За обробкою Л. Ревуцького	9
13. « <i>Ходит зайка по саду</i> ». Російська народна пісня. Обробка О. Комаровського	9
14. <i>Ой дзвони дзвонять</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	10
15. Т. Захар'їна. <i>Полька</i>	11
16. <i>Чечіточка</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	12
17. Н. Бакланова. <i>Етюд</i>	12
18. Т. Захар'їна. <i>Колискова</i>	13
19. <i>Пішохід</i> . Дитяча пісенька. За обробкою Ю. Фортунатова	13
20. « <i>На зелёном лузі</i> ». Російська народна пісня. Обробка Т. Захар'їної	14
21. Т. Захар'їна. <i>Танець</i>	15
22. <i>Сидить Василь на припічку</i> . Українська народна пісня. Обробка В. Кирейка	16
23. <i>Перстень</i> . Українська народна пісня. За обробкою Л. Ревуцького	17
24. « <i>Как под горкой, под горой</i> ». Російська народна пісня. Обробка Н. Бакланової	17
25. « <i>Две тетери</i> ». Російська народна пісня. Обробка М. Метлова	18
26. « <i>В зелёном саду</i> ». Російська народна пісня. Обробка О. Комаровського	19
27. Т. Захар'їна. <i>Гриб боровик</i>	19

Содержание

ПЬЕСЫ

Часть I

1. В. Кучеров. <i>Три котёнка</i>	3
2. В. Кучеров. <i>Лиса</i> . Слова народные	3
3. В. Якубовская. <i>Как у нашего kota</i> . Слова народные	4
4. В. Якубовская. <i>Петушок</i> . Слова народные	5
5. Л. Сигал. <i>Мы со скрипкой друзья</i>	5
6. В. Якубовская. <i>Козочка</i> . Слова народные	6
7. <i>Спела ягода</i> . Русская народная песня. Обработка Т. Захарьиной	6
8. « <i>Печу, печу хлібчик</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	7
9. <i>Сорока</i> . Русская народная песня	7
10. Т. Захарьи́на. <i>Скок-поскок</i>	8
11. М. Магиденко. <i>Петушок</i> . Детская песенка	8
12. « <i>Прийди, прийди, сонечко</i> ». Украинская народная песня. По обработке Л. Ревуцкого	9
13. <i>Ходит зайка по саду</i> . Русская народная песня. Обработка А. Комаровского	9
14. « <i>Ой дзвони дзвонять</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	10
15. Т. Захарьи́на. <i>Полька</i>	11
16. « <i>Чечіточка</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	12
17. Н. Бакланова. <i>Этюд</i>	12
18. Т. Захарьи́на. <i>Колыбельная</i>	13
19. <i>Пешеход</i> . Детская песенка. По обработке Ю. Фортунатова	13
20. <i>На зелёном лузі</i> . Русская народная песня. Обработка Т. Захарьиной	14
21. Т. Захарьи́на. <i>Танец</i>	15
22. « <i>Сидить Василь на припічку</i> ». Украинская народная песня. Обработка В. Кирейко	16
23. « <i>Перстень</i> ». Украинская народная песня. По обработке Л. Ревуцкого	17
24. <i>Как под горкой, под горой</i> . Русская народная песня. Обработка Н. Баклановой	17
25. <i>Две тетери</i> . Русская народная песня. Обработка Н. Метлова	18
26. <i>В зелёном саду</i> . Русская народная песня. Обработка А. Комаровского	19
27. Т. Захарьи́на. <i>Гриб боровик</i>	19

28. <i>Котик</i> . Дитяча пісенька. Обробка Т. Захар'їної	20	28. <i>Котик</i> . Детская песенка. Обработка Т. Захарьиной	20
29. В. Карасьова. <i>Зима</i>	20	29. В. Карасёва. <i>Зима</i>	20
30. В. Моцарт. <i>Алегретто</i>	21	30. В. Моцарт. <i>Алегретто</i>	21
31. <i>Лисичка</i> . Українська народна пісня. За обробкою М. Лисенка	22	31. « <i>Лисичка</i> ». Украинская народная песня. По обработке Н. Лысенко	22
32. <i>Люлі-люленьки, люлі</i> . Дитяча пісенька. Обробка М. Метлова	23	32. <i>Баю-баюшки, баю</i> . Детская песенка. Обработка Н. Метлова	23
33. <i>Закарпатська колгоспна гайвка</i> . Обробка О. Зноско-Боровського	23	33. <i>Закарпатская колхозная гайвка</i> . Обработка А. Зноско-Боровского	23
34. Д. Кабалевський. <i>Про Петю</i>	24	34. Д. Кабалевский. <i>Про Петю</i>	24
35. О. Яворик. <i>Гумореска</i>	24	35. А. Яворик. <i>Юмореска</i>	24
36. <i>Соловей</i> . Марійська народна пісня. Обробка А. Ешпая	25	36. <i>Соловей</i> . Марийская народная песня. Обработка А. Эшпая	25
37. « <i>Как пошли наши подружки</i> ». Російська народна пісня. Обробка Т. Захар'їної	26	37. <i>Как пошли наши подружки</i> . Русская народная песня. Обработка Т. Захарьиной	26
38. Д. Кабалевський. <i>Ніби марш</i>	26	38. Д. Кабалевский. <i>Вроде марша</i>	26
39. <i>Ранкова зоря</i> . Дитяча пісенька	27	39. <i>Утренняя зорька</i> . Детская песенка	27
40. « <i>Под яблонькой кудрявою</i> ». Російська народна пісня. Перекладення Т. Захар'їної	27	40. <i>Под яблонькой кудрявою</i> . Русская народная песня. Переложение Т. Захарьиной	27
41. М. Потоловський. <i>Мисливець</i>	28	41. Н. Потоловский. <i>Охотник</i>	28
42. <i>Ой джигуне, джигуне</i> . Українська народна пісня. Перекладення Т. Захар'їної	29	42. « <i>Ой джигуне, джигуне</i> ». Украинская народная песня. Переложение Т. Захарьиной	29
43. « <i>Во поле берёза стояла</i> ». Російська народна пісня. За обробкою П. Чайковського	29	43. <i>Во поле берёза стояла</i> . Русская народная песня. По обработке П. Чайковского	29
44. В. Кирейко. <i>Наспів</i>	30	44. В. Кирейко. <i>Напев</i>	30
45. « <i>Соловьём залётным</i> ». Російська народна пісня. Обробка О. Комаровського	31	45. <i>Соловьём залётным</i> . Русская народная песня. Обработка А. Комаровского	31
46. « <i>Звончатые гусли</i> ». Російська народна пісня. Обробка А. Лядова	31	46. <i>Звончатые гусли</i> . Русская народная песня. Обработка А. Лядова	31
47. В. Герчик. <i>Годинник Кремля</i>	32	47. В. Герчик. <i>Часы Кремля</i>	32
48. М. Глінка. <i>Слався</i> . З опери «Іван Сусанін». Перекладення Т. Захар'їної	33	48. М. Глинка. <i>Славься</i> . Из оперы «Иван Сусанин». Переложение Т. Захарьиной	33
49. « <i>На лугу зелёном том</i> ». Моравська народна пісня. Обробка О. Комаровського	34	49. <i>На лугу зелёном том</i> . Моравская народная песня. Обработка А. Комаровского	34
50. Д. Кабалевський. <i>Вальс</i>	35	50. Д. Кабалевский. <i>Вальс</i>	35
51. І. Дунаєвський. <i>Колискова</i>	37	51. И. Дунаевский. <i>Колыбельная</i>	37
52. Й. Гайдн. <i>Пісенька</i>	38	52. Й. Гайдн. <i>Песенка</i>	38
53. <i>Над річкою бережком</i> . Українська народна пісня. За обробкою К. Стеценка	39	53. « <i>Над річкою бережком</i> ». Украинская народная песня. По обработке К. Стеценко	39
54. В. Кирейко. <i>Мелодія</i>	40	54. В. Кирейко. <i>Мелодия</i>	40
55. <i>Російська народна пісня</i>	41	55. <i>Русская народная песня</i>	41
56. « <i>Около сырого дуба</i> ». Російська народна пісня. Перекладення Т. Захар'їної	41	56. <i>Около сырого дуба</i> . Русская народная песня. Переложение Т. Захарьиной	41
57. В. Кучеров. <i>Маленький романс</i>	42	57. В. Кучеров. <i>Маленький романс</i>	42
58. О. Яворик. <i>Колискова</i>	43	58. А. Яворик. <i>Колыбельная</i>	43

59. В. Кучеров. <i>Менуэт</i>	25
60. В. Кучеров. <i>Пісенька</i>	25
61. Г. Перселл. <i>Арія</i>	26
62. В. Рейман. <i>Сумна пісенька</i>	26
63. <i>Рече та стогне Дніпр широкий</i> . Українська народна пісня. Перекладення В. Стеценка	27
64. В. Кирейко. <i>Балада</i>	27

Частина II

1. Д. Кабалевський. <i>Прогулянка</i>	28
2. М. Метлов. <i>«Котя, котенька-коток»</i>	28
3. М. Метлов. <i>Павук і мухи</i>	28
4. <i>Ой ру-ду-ду</i> . Українська народна пісня. Обробка О. Лисаковського	28
5. Е. Робінсон. <i>Пісня про Джо Хілла</i> . Англійська пісня	29
6. О. Комаровський. <i>Пісенька</i>	29
7. Н. Леві. <i>Пароплавчик</i>	29
8. <i>Перепілонька</i> . Білоруська народна пісня. Обробка С. Полонського	30
9. Л. Бекман. <i>Ялинка</i> . Новорічна дитяча пісенька	30
10. Н. Бакланова. <i>Пісенька</i>	30
11. В. Ребіков. <i>Чеський народний танець</i>	31
12. Н. Бакланова. <i>Коліскова</i>	31
13. Ю. Іщенко. <i>М'ячик</i>	32
14. <i>Журавель</i> . Українська народна пісня. За обробкою І. Берковича	32
15. Н. Бакланова. <i>Марш жовтенят</i>	33
16. <i>Ладоньки</i> . Дитяча пісенька. За обробкою М. Римського-Корсакова	33
17. Л. Бетховен. <i>Бабак</i>	33
18. М. Степаненко. <i>Рідний наспів</i>	34
19. <i>Сніжок іде</i> . Українська народна пісня. За обробкою Б. Лятошинського, перекладення Н. Назимової	34

ЕТЮДИ

Частина I

1. К. Тахтаджиев	35
2. К. Тахтаджиев	35
3. К. Тахтаджиев	35
4. К. Тахтаджиев	35
5. К. Тахтаджиев	35
6. К. Тахтаджиев	36
7. К. Тахтаджиев	36
8. К. Родионов	36
9. К. Тахтаджиев	36
10. К. Тахтаджиев	37

59. В. Кучеров. <i>Менуэт</i>	25
60. В. Кучеров. <i>Песенка</i>	25
61. Г. Перселл. <i>Ария</i>	26
62. В. Рейман. <i>Грустная песенка</i>	26
63. <i>«Рече та стогне Дніпр широкий»</i> . Украинская народная песня. Переложение В. Стеценко	27
64. В. Кирейко. <i>Баллада</i>	27

Часть II

1. Д. Кабалевский. <i>Прогулка</i>	28
2. Н. Метлов. <i>Котя, котенька-коток</i>	28
3. Н. Метлов. <i>Паук и мухи</i>	28
4. <i>«Ой ру-ду-ду»</i> . Украинская народная песня. Обработка А. Лысаковского	28
5. Э. Робинсон. <i>Песня о Джо Хилле</i> . Английская песня	29
6. А. Комаровский. <i>Песенка</i>	29
7. Н. Леви. <i>Пароходик</i>	29
8. <i>Перепёлочка</i> . Белорусская народная песня. Обработка С. Полонского	30
9. Л. Бекман. <i>Ёлочка</i> . Новогодняя детская песенка	30
10. Н. Бакланова. <i>Песенка</i>	30
11. В. Ребиков. <i>Чешский народный танец</i>	31
12. Н. Бакланова. <i>Колыбельная</i>	31
13. Ю. Ищенко. <i>Мячик</i>	32
14. <i>«Журавель»</i> . Украинская народная песня. По обработке И. Берковича	32
15. Н. Бакланова. <i>Марш октябрят</i>	33
16. <i>Ладушки</i> . Детская песенка. По обработке Н. Римского-Корсакова	33
17. Л. Бетховен. <i>Сурок</i>	33
18. М. Степаненко. <i>Родной напев</i>	34
19. <i>«Сніжок іде»</i> . Украинская народная песня. По обработке Б. Лятошинского, переложение Н. Назимовой	34

ЭТЮДЫ

Часть I

1. К. Тахтаджиев	35
2. К. Тахтаджиев	35
3. К. Тахтаджиев	35
4. К. Тахтаджиев	35
5. К. Тахтаджиев	35
6. К. Тахтаджиев	36
7. К. Тахтаджиев	36
8. К. Родионов	36
9. К. Тахтаджиев	36
10. К. Тахтаджиев	37

11. К. Тахтаджиев	37	11. К. Тахтаджиев	37
12. М. Гарлицький	37	12. М. Гарлицкий	37
13. К. Тахтаджиев	37	13. К. Тахтаджиев	37
14. О. Станко	38	14. А. Станко	38
15. К. Тахтаджиев	38	15. К. Тахтаджиев	38
16. К. Тахтаджиев	38	16. К. Тахтаджиев	38
17. К. Тахтаджиев	39	17. К. Тахтаджиев	39
18. К. Тахтаджиев	39	18. К. Тахтаджиев	39
19. К. Тахтаджиев	39	19. К. Тахтаджиев	39
20. О. Станко	39	20. А. Станко	39
21. К. Тахтаджиев	40	21. К. Тахтаджиев	40
22. К. Тахтаджиев	40	22. К. Тахтаджиев	40
23. К. Тахтаджиев	40	23. К. Тахтаджиев	40
24. Т. Захар'їна	41	24. Т. Захарьина	41
25. К. Тахтаджиев	41	25. К. Тахтаджиев	41
26. А. Григорян	41	26. А. Григорян	41
27. К. Родіонов	41	27. К. Родионов	41
28. О. Лисаковський	42	28. А. Лысаковский	42
29. К. Тахтаджиев	42	29. К. Тахтаджиев	42
30. К. Тахтаджиев	42	30. К. Тахтаджиев	42
31. К. Тахтаджиев	42	31. К. Тахтаджиев	42
32. К. Тахтаджиев	43	32. К. Тахтаджиев	43
33. К. Тахтаджиев	43	33. К. Тахтаджиев	43
34. О. Комаровський	44	34. А. Комаровский	44
35. Ю. Фортунатов	44	35. Ю. Фортунатов	44
36. Н. Бакланова	44	36. Н. Бакланова	44
37. К. Тахтаджиев	45	37. К. Тахтаджиев	45
38. О. Яньшинов	45	38. А. Яньшинов	45
39. К. Тахтаджиев	45	39. К. Тахтаджиев	45
40. К. Тахтаджиев	46	40. К. Тахтаджиев	46
41. Т. Захар'їна	46	41. Т. Захарьина	46
42. К. Тахтаджиев	46	42. К. Тахтаджиев	46
43. О. Станко	47	43. А. Станко	47
44. О. Станко	47	44. А. Станко	47
45. К. Тахтаджиев	47	45. К. Тахтаджиев	47
46. К. Тахтаджиев	48	46. К. Тахтаджиев	48
47. С. Луканюк	48	47. С. Луканюк	48
48. О. Станко	48	48. А. Станко	48
49. О. Станко	49	49. А. Станко	49
50. К. Тахтаджиев	49	50. К. Тахтаджиев	49
51. К. Тахтаджиев	49	51. К. Тахтаджиев	49

Частина II

1. К. Тахтаджиев	50
2. К. Тахтаджиев	50
3. О. Станко	50
4. М. Гарлицький	50
5. Ю. Сулімов	51
6. В. Чернишов	51

Часть II

1. К. Тахтаджиев	50
2. К. Тахтаджиев	50
3. А. Станко	50
4. М. Гарлицкий	50
5. Ю. Сулимов	51
6. В. Чернышов	51

7. К. Тахтаджиев	52
8. О. Комаровський	52
9. Т. Захар'їна	53
10. К. Родионов	53
11. О. Комаровський	53
12. К. Тахтаджиев	53
13. Н. Бакланова	54
14. К. Тахтаджиев	54
15. А. Григорян	54
16. А. Григорян	54
17. О. Гнесїна — Є. Вітачек	55
18. Н. Бакланова	55

ГАМИ

ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ГАМ ТА АРПЕДЖІО	56
---	-----------

7. К. Тахтаджиев	52
8. А. Комаровский	52
9. Т. Захарьина	53
10. К. Родионов	53
11. А. Комаровский	53
12. К. Тахтаджиев	53
13. Н. Бакланова	54
14. К. Тахтаджиев	54
15. А. Григорян	54
16. А. Григорян	54
17. Е. Гнесина — Е. Витачек	55
18. Н. Бакланова	55

ГАММЫ

ПОДГОТОВИТЕЛЬНЫЕ УПРАЖНЕНИЯ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ГАММ И АРПЕДЖИО	56
---	-----------